

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Ob slovesu 32. letnika Dolenjskih Novic.

„Dolenjske Novice“ nastopijo s prihodnjo številko 33. letnik svojega obstanka. To bi bilo zelo častno za skromen domač list, ko bi ne izkazal ob koncu svojega 32. letnika prevelikega primanjkljaja. Imamo le malo tako starih slovenskih listov in tako revnih. Da pa ne bode list v bodoče toliko trpel gnotne škode, je treba pred vsem Vaše pomoči, cenjeni naročniki, kajti razvoj lista je v prvi vrsti odvisen od naročnikov. Vabimo torej danes s prisrčno prošnjo vse zavedne gospodarje in gospodinje, moške in ženske, posebno na Dolenjskem, kakor tudi vse dosedanje častite naročnike Nedolenjce, da se z vso vnemo zavzemajo za najživahnejšo agitacijo za „Dol. Novice“ in z neutrudljivim priporočanjem pri svojih sosedih, prijateljih in znancih ter, danam v prvi vrsti ostanajo sami zvesti. Nasprotno pa tudi založništvo in uredništvo zagotavljata, da nočeta štediti ne z žrtvami in ne s trudom, da se prepotrebni list še nadalje ohrani in da ostanejo „Dol. Novice“ vsikdar zvest domač prijatelj, dober učitelj in zabaven družabnik na versko-moralni in narodni podlagi.

Z veseljem so sprejeli posebno Dolenjci leta 1909 vest, da postanejo „Dol. Novice“ tednik. Toda v resnici se jih je le primeroma malo odzvalo našemu povabilu z novimi naročili. Založništvo „Dol. Novic“ se je tedaj le z bojznostjo lotilo dane obljube in začelo izdajati tednik, a vendar le pod tem pogojem, da se bode nabralo v par mesecih vsaj najpotrebnejše število naročnikov — a nabralo se jih je bore malo. In kakor takrat, tako trpimo še danes na pomanjkanju naročnikov. Zato prosimo kar le mogoče srčno, naj bode vsaj od zdaj nadalje vsacega cenjenega naročnika rodoljubna dolžnost, podpirati in priporočati „Dolenjske Novice“. Delajmo pa skupno za razširjanje lista, posebno na Dolenjskem, saj je pisan v prvi vrsti za naše domače razmere. Čim več nas bo, tem laglje bodo izpolnjevale „Dol. Novice“ svoje koristno

delo in tem slavnejše bodo nastopile svoj 33. letnik.

Da se to uresniči, na delo vsak posameznik in vsi skupaj! V združenju je moč! Skrajni čas je! Vsak lahko pridobi vsaj enega novega naročnika brez vsacega truda, le volje je treba. Odločite Vi, cenjeni naročniki in čitatelji, ali naj bodo „Dolenjske Novice“ še nadalje tednik ali polmesečnik. Mi smo storili svojo obljubo in še več kot dolžnost, storite jo tudi Vi in pokažite, da so Vam „Dolenjske Novice“ v resnici najljubši list na Dolenjskem!

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
a delo in trud nam nebo blagoslovi!

Pazite pri režnji trt.

Huda letošnja zima je v mnogih vinogradih, zlasti v nizkih legah na Dolenjskem, uničila dosti trtnih očes. Na videz nepoškodovane trte bodo pokazale, ko odženejo, koliko škode je na njih mraz napravil in marsikateri vinogradnik bode škodo utrpel, ako se jej ne izogne že zdaj pri režnji.

Če so nam posamezna očesa na trti pozebla, lahko škodo popravimo pri režnji s tem, da pustimo na trtnih mladikah nekaj več očes, kot sicer.

Koliko očes je treba več trti narezati, to dosežemo najbolj zanesljivo na sledeči način: Od vsake vrste (sorte), ki jo imamo v vinogradu, odrežemo pred režnjo trt po kakih pet do deset mladik.

Na teh mladikah prerežemo vsako trtno oko po dolgem od špice proti lesu in eno polovico očesa z nožem odlučimo. Sedaj bomo takoj videli, ali je oko zdravo, ali ne.

Če ima na sredi lepo zeleno zrklo (srce) v obliki malega, zelenega stožca, potem je zdravo. Če pa je ta stožec črn ali rjav, je oko pozebljeno.

Ako na ta način doženemo, da je n. pr. pri kraljevini, (ki je prav občutljiva) pozeblo od 100 očes 25, tedaj vidimo, da da je povprek ena četrtnina očes pri tej sorti suhih in da moremo narezati za eno četrtnino očes več, kot sicer, da ni upadka v pridelku.

Če smo tedaj doslej bili vajeni puščati trti, na primer en reznik dveh očes in en

šparon šest očes (skupaj osem očes), bomo v tem slučaju pustili trti za eno četrtnino, to je za dve, ali še bolj za sigurno tri očesa več, tedaj znabiti enega več na rezniku in dva več na šparonu.

Narezali bomo tedaj trti tri očesa na rezniku in osem na šparonu. Čeprav potem tri pozeblena očesa izostanejo in ne odženejo, ue bomo imeli nič manj pridelka, kot če ne bi bilo nič pozeblo in bi rezali krajše. Ako pa znabiti pozneje uvidimo, da smo pustili trti preveč očes, bomo jih lahko že pri prvem podbiranju odstranili, ali pa vsaj v poletnem času primerno skrajšali, da ne oslabe mladike, ki jih rabimo za režnjo v prihodnjem letu.

B. Skalický.

Obdelujte vrtove!

Že sedaj čutimo, kako trdo nam gre za živila. Gotovo bo pa položaj čedalje hujsi. Tudi ako vojska mine, bo v doglednem času, morda še leta primanjkovalo vsega, zlasti živil. Proti temu je edina pomoč zvišanje pridelkov. Zato naj se nihče ne zanaša na tujo pomoč, kajti če kje, velja posebno tukaj stara prislovica: „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.“

Nihče naj ne drži roke križem, vsak košček zemlje, ki ga kdo šteje v svojo posest, mu lahko prinese koristi in pomaga obvarovati rodbino lakote.

Delati pa ni bilo in nikdar ne bode sramota. To naj si zapomnijo zlasti oni polizobraženci, ki mislijo, da človek, ki je dosegel gotovo stanovsko stopinjo, ne sme prijeti več za lopato! Kdor sam rad ne dela, ta družega zasmehuje!

Onim slojem pa, ki niso vajeni trdega dela, kličemo: „korajžno na delo!“ Malo telesnega napora jim bo nadomestilo telovadbo in pomagalo preganjati zdravstvene težkoče, ki jim jih povzročata nezdravo tičanje po pisarnah in živce napenjajoče duševno delo.

Sedaj je najboljši čas, da pričnemo! Kjer je količkaj dobra, ne pretežka zemlja, in kjer ni preveč sence, tam bo naše delo najbolj hvaležno poplačano. Kakor hitro sneg skopni in zemlja osahne, primimo ob prostih urah za lopato in grablje in hitimo na vrt. Prvo velja, zemljo dobro pripraviti.

Čimbolj jo pripravimo, tembolj hvaležna nam bode zato vsaka rastlina.

Najprvo je treba zemljo pognojiti in prelopiti (preštihati, preriti). Najboljši gnoj je seveda dobro pregnit hlevski gnoj; a če tega ni, nam ga zamore nadomestiti dober mešanec. Razni kuhinjski odpadki, smeti, cestno in straniščno blato, pepel itd., vse to na kup zmetano in tekom leta večkrat premešano (predelano), nam da prav izvrsten gnoj za vrtove. Ne vozimo tedaj takih odpadkov v Krko ali „Strmi breg“, ampak napravimo si v senčnem kotu na vrtu ali na dvorišču primerno jamo in si tam pripravljamo že zdaj kompost za prihodnje leto. Če odpadke pokrijemo s plastjo zemlje, ne bode tudi zdravstvena oblast mogla proti temu nič ugovarjati.

Kadar zemljo pognojimo, jo prelopimo (preštihamo). Čim bolj globoko in popolno bodemo to storili, tem bolje bo. Le, če je zemlja v spodini hudo surova, ne smemo na enkrat pregloboko lopatiti, ker bi sicer surovo podino (celino) na vrh spravili in rodovitno plast preveč pogreznili. V taki zemlji moramo polagoma, vsako leto nekoliko globokeje štihati in dobro pognojiti, da kulturno plast poglobimo.

Kadar zemljo prelopimo, se moramo odločiti, kaj da bodemo sadili ali sejali. Zelenjavo sadimo (oziroma sejemo) vedno najbolj pripravno v gredice, poljske rastline (krompir itd.) pa samo v vrste.

Na večjih vrtovih bomo z najboljšim uspehom pridelovali nekaj zgodnjega krompirja in nekaj zelenjave. Po zgodnjem krompirju sadimo potem še lahko kako zimsko zelenjavo.

Na manjšem vrtu se bomo zadovoljili s pridelovanjem zelenjave. Kako zelenjavo nam kaže najbolj pridelovati, to nam pove vsaka dobra gospodinja.

Pred vsem spadajo sem razne koreninske rastline, kakor korenje, petršil, rdeča pesa, zgodnja repa pa tudi radič, špinača, puljka itd. Te rastline sejemo na redko, na dobro preštihano, a ne sveže, toraj že v jeseni pognojeno gredico. Preštihano gredico spomladi pograbbimo, seme na redko posejemo in ga z grabljami poddelamo (podsekamo). Vsako seme mora priti tako globoko v zemljo, da je pokrito s trikrat

LISTEK.

Vinko Bitenc-Radoš:

Spominčice.

(Svoji umrli sestri.)

1. Spoved.

Pred tabo na kolenih
spoznal sem svoje grehe
v besedah preiskrenih,
da bi dobil utehe.

En žarek, tih žarek
iz davnih dni sijal je
in v njem kot milost božja
ljubezni bil kristal je.

„Pozabi vse... in pojdi...“

A več ni govorila;
na njeno roko belo
le solza je kanila...

2. Odpusti...!

Grenka podoba stopila je pred-me:

Tvoj smrtno-bledi obraz
kakor v sanjah pokleknil sem pred-njo,
kakor otrok sem zajokal tačas...

Iz dna duše je privrela takrat
le ena beseda: odpusti
in tiho, pokojno, polna ljubezni
šepnila si zadnjikrat z usti. —

In le oči so še govorile,
krog usten je ležal smehljaj,
še enkrat v slovo so roke se stegnile,
obstalo srce je za vekomaj...

Lublin, 28. novembra 1916.

Vinko Bitenc-Radoš:

Poljakinja.

(V spomin Bronislavi Borowkowi.)

Modrih oči in bele polti,
ponosnega stasa, blondina,
na licih rože, na ustnah smeh. —
To je devojka Lublina.

Strastno pa lice ji vzplameni
za Poljske svobodo pravo
ob slavni činih prednikov slavni
oko ji zasanja v daljavo.

Toplih besed, ko govori
o tihem kraljestvu ljubavi:
o domovini preljubljeni,
o duši Poljska sanjavi...

„Oče nebeški, Ti čuvaj nam
naše domovje drago,
Ti nas vódi, Ti nam dodeli
slavno, pravično zmago!“

Vinko Bitenc-Radoš:

Do svetlih zvezd...

Od temnih globočin
kraljevega morja,
do samih svetlih zvezd
visokega neba
se dvignila je pesem
ubogega srca.

Ker bilo več ni sanj,
ni bilo jasnih dni,
ko tolikrat zastoj
prosile so oči,
a hrepenenje duše
se izpolnilo ni...

Do samih svetlih zvezd
je pesem šla tedaj,
do novih hrepenenj,
ki bodo v srečo naj,
o domovina moja,
kak dolgo..., vekomaj?...

*

*

*

*

bolj debelo plastjo prsti, kot je seme samo. Kdor ne zna redko sejati, ta tudi lahko pomeša seme poprej s suhim, drobnim peskom, z drobno ali suho prstjo (z dvakratno do trikratno množino) in ga še-le kratno vseje.

S peskom seme zmešati in premencati se priporoča zlasti pri korenčku, kojega seme se s posebnimi dlakavicami rado skupaj sprime.

Kasneje pridejo na vrsto stročne rastline (grah, fižol, bob itd.) Te sejemo navadno še-le takrat, kadar se nam ni treba več bati mraza. Da hitreje skalijo, jih lahko en teden poprej vložimo v vlažno žaganje in jih potem kar z žaganjem vred lahko vsejemo. Te rastline sejemo v jarčke (riže) ali v jamice, vselej pa v vrste, ker je vsako obdelovanje potem olajšano.

Kasneje sadimo glavno salato, med njo lahko kolerabo in druge zgodnje zeljate rastline (zgodnji vohrot, zgodnje zelje, cvetljak (karfiol) itd.) Sadike si kupimo, ali si jih pa vzgojimo v tružicah, v sobi, oziroma na solnčnem kraju v zavetju pod oknom. Enako si lahko vzgojimo sadike kumar in paradižnikov, in sicer najprikladneje v majhnih cvetličnih lončkih, iz katerih jih potem, ko mine nevarnost slane (meseca majnika), posadimo z zemljo vred na stalno mesto.

Razne vrste zelenjave tu naštevati ni mogoče, opozarjali pa bodemo v obliki koledarja, kdaj in kako je treba posamezne vrste zelenjave sejati in saditi.

Najvažnejše pa je letos gotovo pridelovanje zgodnjega krompirja.

O tem na kratko sledeče:

Sredi meseca marca narežemo krompirjeve gomolje v kose in jih vložimo v nizke, lesene tružice ali zabojčke tako, da gledajo očesa na vrh. Tružice se prenesejo v zmerno toplo in svetlo sobo (kuhinjo). Kadar prično kaliti se (začetkom aprila) jih posadimo v rahlo zemljo na solnčnem kraju na vrtu ali na njivi, ki leži proti solncu. Če preti mraz, moramo sadike pokriti s slamo, slamnatim gnojem ali s smrečjem. Ako se po dežju naredi na površju zemlje škrlup (skorja), treba je zemljo zrahljati.

Kadar doseže cima dolžine 20 cm, grmičke prisujemo. Kakor hitro pa poneha cima v rasti in se prično listi zvijati, je to znamenje, da krompir zori in ga lahko pričenemo nabirat. Previdno odkrijemo od strani rove (grebene) in izberemo le najbolj debele gomolje, da jih porabimo. Nato zemljo zopet prisujemo, da dorastejo in dozorijo drobni gomolji, ki se niso godni. Najhitreje dozori „šesttedenski“ krompir. Izvrstne in rodovite vrste zgodnjega krompirja ste „Paulsenov julijski krompir“ in „Erfurtski biser“. Seme se dobi v večjih trgovinah s semeni.

Vinko Bitenc-Radoš:

Junakova smrt.

V vrstah prvih se je boril najhrabrejši vedno med njimi je bil.

„Naprej! Naprej! Če pa kdo:

za dom, za cesarja je padel hrabro“ ...

A krogla zadene ga, obleži,

sneg beli pobarvala rdeča je kri...

Osamljen izdihnil junak je turobno, mu krogarji peli so pesem nagrobno.

Še v zadnjem trenutku oko je odprl in tihi šepet je na ustnih zamrl...

„Za dom, za cesarja... Izdihnil junak je...“

Nad polje bojno padal že mrak je...

*

Pa tudi domače vrste zgodnjega krompirja, n. pr. rožnik, kifelčar i. t. d., se dajo na ta način mnogo hitreje pridelati nego sicer, pri navadnem načinu saditve.

B. Skalický.

Vojni zvon.

Turobno so zaplakali zvonovi.

Koga li neki ponesejo v grob?

„Ni žalnega spreveda med grobovi, čemu li je zvonilo za pokop? —

Zvonovi, ki od nekdanje ste znanili pravilno žalni in veseli dan, kako je, da ste danes se zmotili?

Želite nam li novih srčnih ran?

V življenje zbuja zdaj se vsa narava, iz zemlje klije že pomladni cvet. Še v stolpu naj slovesno pritrkava, veseleje naj prevlada širni svet!

Otožni res, da naši so domovi, nam dragi morali so v strašni boj.

Vedrite srca nam saj vi, zvonovi, v tolažbo nam vršite pošel svoj!

Združite svoje ljubke melodije s prijetnim gostolenjem milih ptic.

Naj žarek zlate sreče nam posije na vaš slovesni in milobni klic.

„Kaj neki govoriš?“ se zvon oglasi.

„Ves svet je v silno žalost kopan.

Kot še nikoli žalostni so časi, kako naj znanim ti veselja dan?

Premnogim že zapel sem jaz k pogrebu in v srca segal pesmi je odmev.

Sedaj pa sklep dozorel je na nebu, da sebi pojem zadnji, smrtni spev.

Vsled strašne vojske sem na smrt obsojen. — Ne! Prerodila me usoda bo.

Odslej, v mogočni vojni top preroben, bom smrtno pesem pel še bolj glasno.

V tej strašni smrtni pesmi bom odbijal sovražnike srčno od naših mej.

Strašan kot silni grom bom glas razvijal, moreči ogenj bom bljuval odslej.

V tem smrtonosnem spevu ni veselja, a važnejši je zdaj kot spev iz lin.

Braniti dom se vnela mi je želja, domovju mir, sovražniku pogin!“

Tedaj pa, mili zvon, le srčno hodi!

Naj spremlja te nebeški blagoslov!

Zmagalec zdaj v prestrašni vojski bodi, da mir prinese novih nam zvonov.

Fr. Gervazij.

Spomin na vojne zvonove.

IV.

Župnija Šmarjeta. Na svečnico so se zbrali potrjeni zvonovi pred farno cerkvijo in so jo odrinili tiho in žalostno iz šmarješke fare, kjer so delili radost in žalost z našimi ljudmi.

Župna cerkev sv. Marjete je dala dva zvonova. Prvi je bil okinčan s podobami sv. Jožefa, sv. Ane in Križanega in je zagledal luč sveta 1853. leta kot 988. delo Antona Samasse in je tehtal 420 kg. Drugi „Benjaminček“, je komaj spolnil šesto leto; rojen je bil 1911. leta in ga je kupil rajni č. g. župnik Andrej Zaman, v spomin novemu zvoniku. To nam je zvon sam povedal, rekoč: „Zvoniku novemu v spomin, presv. Srcu v čast donim.“ Imel je podobe Srca Jezusovega, Marije in sv. Jožefa. Imel je pa pri vsej svoji mladosti 339 kg.

Sv. Jakob na Cerovcu se je moral zadovoljiti z ubitimi, nad 200 let starim revežem; krepkega, 222 kg težkega, leta 1873. rojenega, pa je moral poslati med bojni grom, v žalost podružniške soseske, ker je imel lep glas, kot bi bil s srebrom mešan. Kot last sv. Jakoba je nosil njegovo podobo in kot božja last, podoba Križanega z Marijo in Janezom.

Tudi sv. Lenart na Koglem je dal velikega, 320 kg težkega, okrašenega z Vnebovzeto, s sv. Jurjem na konju in

Križanim. Od leta 1808. je pel v blagoslov nad šmarješkimi vinogradi in klical k Bogu ob hudi uri, ko so pridrl črni oblaki od Velikega vrha. Ni pač mislil ob uri svojega rojstva, da bo moral poseči tudi v človeški grom.

V gradu Klevčevž sta visela pod streho dva zvončka, kot dva brata-dvojčka, ki sta se oglasila ob žeganju, kot bi pela dva otroka. Tudi tja je posegla dolga roka vojske in je enega snela. Ni bil velik in kdaj je na svetlobo prišel, ne vem, ker ni imel nič rojstnega lista s seboj; bil je pač mlad in ga je nemara po poti izgubil. Tudi ni siromaček vedel, koliko tehta, ali sedem, ali šest kil. Pa iti je moral, kot morajo iti begunski otroci, in zdaj bo njegov bratec jokal ob žeganjih, ker bo samemu dolg čas v lini.

Mati božja v Slapah pa je obdržala vse tri, ker so pač možje že prestari in so že dovolj bridkega poskusili; saj so vsi iz prejšnjih nemodernih stoletij.

Sv. Štefan na Toplicah je moral oba oddati. Starejši iz leta 1829. je imel 228 kg in je bil okrašen s podobami Križanega, Brezmadežne in s podobo gospodarja Štefana-mučenca. Mlajši iz l. 1882. je nosil podobo Križanega z Marijo in Janezom in bahati napis zvonarja Alberta Samasse in je tehtal 115 kg.

Sv. Urh v Žalovčah je dal manjša dva: enega iz l. 1808., drugega iz l. 1885. Tehtata: eden 84, drugi 59 kg. Večji pa je ostal, da samotni tihi vasi naznani, kdaj je treba moliti angelovo češčenje in da gospodinja vejo, kdaj je treba postaviti skledo na mizo.

Sv. Martin na Vinici je kot vojak brž spoznal težki položaj in dal kar oba zvonova: večji iz l. 1826. je tehtal 227 kg, manjši iz leta 1847. 78 kg. Tako je zdaj stolp prazen; škoda, da ni v mestu, bi se lahko oddalo stanovanje s čednim razgledom.

Sv. Jožef na Vinem vrhu je dal manjša dva, ali zato, ker je večji že prekoračil naborno dobo, ali pa, ker je pri nekem požaru padel iz stolpa in dobil silne opekline in je bil morda zato še za „laihte dinst“ popolnoma superarbitriran. Eden je priromal na lepi viniški razgled l. 1818. in je prinesel s seboj 281 kg brez prtljage. Imel je podobe Križanega, Brezmadežne in sv. nadangela Mihaela. Drugi iz l. 1832., s težo 140 kg, je imel podobe Križanega, Brezmadežne in neke svetnice, ki pa ne morem vedeti, katera je.

Tako so šli zvonovi, ki so delili z nami žalost in veselje. Če so šli po blagoslovljeni mir, naj jim Bog blagoslovi njihovo pot. Šli so, in nikdar več jih ne bodo videli naše oči, in nikdar več jih ne bo slišalo naše uho.

Priporočujemo se za točne nadaljne dopise in podatke od drugih župnij, da bode štatistika popolna.

Tolažba v času trpljenja.

(Dalje.)

V nekem pismu pred Velikonočjo lanskega leta proslavlja neki duhovnik naše fante: „... Danes je ravno osem mesecev, kar smo skupno s strelci odrinili iz domačega kraja na bojno polje. Krepki strelci so storili mnogo naporov v teh skalnih pečinah. Dolgi, težavni marši, boji, eden za drugim, danes nič kruha, jutri niti kapljice vode, danes nobene hiše v bližini, kamor bi položil trudno glavo, jutri nikakega ognja, ne toplega zavetišča, v ustih nič gorkega in slednjic mučno bivanje v mokrih ali popolnoma z vodo napoljenih strelskih jarkih, — vse to doprinese mladeničem neskončno trpljenje, velikanske težave in napore, ki jih morajo premagati. Toda moji vzgledni, krepki fantje vzdržé vedno, prenašajo voljno vse težave, saj jih tolaži in navdaja le ta misel: Dolžnost je nad vsem. Dolžnosti moramo zadostiti, akoravno nas stane to clo naše življenje. Vedno so pripravljeni spolniti težko povelje, vedno

so prožeti krepke volje, ki premaga vse pomisleke. Oni poznajo neko zvestobo, ki presega vse meje, so navajeni na disciplino, ki je napravila iz boječih mladeničev krepke, železne može. Da, mi imamo res krvavo Velikonoč, kot lahko vi izprevidite to iz časopisov. Jaz sem zamogel še-le na velikonočni torek brati sv. mašo. Med njo so prejeli vsi strelci in ostali vojaki rezerve sv. obhajilo. Komaj so sprejeli Zveličarja v svojo dušo, že so morali prijeti za še vroče puške in se zopet uvrstiti v linije. In tako stojé na brambi cel dan, celo noč, za cesarja, za domovino, pa tudi za našega Zveličarja. Marsikateri vojake, ki so padli v teh dneh, nismo mogli še danes poiskati, da bi jih položili v domačo zemljo k večnemu počitku. Kakor hitro smo napravili mogoče poizkus, reševati mrtva trupla, je začel sovražnik streljati z vso silo na nas s topovi in s strelnimi puškami, kot da je obseden. To je dokaz njihove barbarske civilizacije. Pa za danes je dovolj! Zopet grem v strelske jarke, da bom potolažil svoje ljube tovariše. Silno se razveselé, če jih obiščem. Vsakemu podarim vsakokrat kaj za spomin. Ta prejme od mene rožni venec, kdo drugi svetinjico, in tako delim borna, a z ljubeznijo žrtvovana darila vsem po vrsti. Potem pokleknejo vsi in jaz podelim duhovni blagoslov...“

Ker imam pri rokah še dvoje drugih pisem, hočem podati tu nakratko še njih vsebino, da boste spoznali moč in resnico sv. vere. Navaden prostak iz vasice L., ki je bil vpoklican v vojsko že v začetku leta 1915, je napravil s svojim regimentom vse bitke, ne da bi bil količkaj ranjen ali pa obolel. Pokazal mi je pismo, predno ga je odposlal svojim domačim. Med drugim piše tudi to-le: „... Jaz sem še vedno zdrav. Vkljub vojnim grozotam čutim še vedno v sebi nekako veselje do življenja. Kdor je v vojski bojazlivec, tega kaznuje Bog. Kadar dobimo povelje za napad, tedaj si vedno zakličem v srce sladke besede: „Naprej bratje v božjem imenu!“ — Čez nekaj dni ga je raztrgala neka granata.

Tako je življenje na fronti. Tam ne pomaga nič slava, samopovišanje in podobne posledice moderne nevere. Tam se vsakdo vrže v naročje katoliške cerkve. Njih želje so: „Molite za-me k Bogu in prosite Marijo in svetnike!“ — Ako se ne vrnejo več domov, so pač žalostni; toda oni ne občutijo take samote, ko jih čuva angelj varih. Kdor je zvest in veren katoličan, ta zakliče prosto, brez vsakoršne bojazni: „Rad darujem svoje mlado življenje za Boga, cesarja in domovino!“

On vé, da ne bo več videl svojega doma, vé, da bo ostal v tujini, toda misel, da se bo pač nekoč snidel z domačimi v nebesih, ga navdaja. Njegova želja je le ta: „Molite vi vsi, ki ste v zaledju, da bomo z božjo pomočjo dosegli srečno zmago, ki bo prinesla večni mir!“ (Konec sledi.)

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Na bojišču krog Gorice vladal je pretečene dni mir, akoravno tega nismo pričakovali. Vršili so se pač tu in tam medsebojni boji z minami in topovi, spopadle so se tudi posamezne patrulje, a do večjih napadov ni prišlo, tudi kraji v ozadju niso trpeli. K nam prešli, kakor tudi krog Vrtojbe in Šempetra ujeti so v nasprotju z na Krasu ujetimi Italijani izpovedali, da na italijanski strani ni nikakega znaka za kako bližnjo ofenzivo od njihove strani. Pač pa se Lahi zelo bojé Avstrijcev. Med laškimi vojaštvom se splošno opaža dan na dan naraščajoča letargija. — Po uradnem poročilu 19. t. m. so delovali na primorski bojni črti živahno letalci in od časa do časa topništvo. V dolini Adiče metal je neki sovražni letalec na več krajeh bombe. Južno Stilsersjoha polastila se je neka naša pogorska skupina nadvladajočega vrha Hohe Schneid.

Rusko bojišče. — Nemiri, o katerih smo v zadnjem listu poročali, ki so nastali v Petrogradu, razvili so se v pravo revolucijo. Vse ministre so revolucionarji zaprli, na čelo države pa je postavila duma dvanajst svojih članov. Tudi druga ruska mesta so se hitro pridružila revolucionarjem. Preobrat v

ruski državi zavzeti je moral velikanski obseg, kajti 24 ur po prvem poročilu je že prišla vest, da se je car Nikolaj II. odpovedal največjemu sijaju in moči ter poveril regentstvo svojemu mlajšemu bratu Mihaelu Aleksandroviču. Revolucija se je pričela v četrtek, uvedli so jo poulični izgrede, katerim oblasti niso bile kos. Množica spopadla se je z orožniki prvič v petek in soboto. Vojaki, ki so nastopili, so na ljudi streljali. Velik del vojske je v nedeljo prestopil k revolucionarjem. Med vladi zvestimi vojaki, katere je podpiralo veliko s puškami in revolverji oboroženih nevojakov, unela se je bitka. Sredi mesta so stale vladne čete ter nadvladale vse glavne ceste in streljale na ljudi s puškami in strojnimi. Onstran Neve pa so stali revolucionarji in prodirali v kljub najljutejšemu obstreljevanju od tam preko mostov Neve. Izgube so bile na obeh straneh velike. Poulični boji so se nadaljevali še v ponedeljek, ko je že bil objavljen oklic dume, ter ponehali še-le v torek, ker se je pridružil vstaji še ostali del posadke, deset polkov. Glavni stan vstašev je bil pri finskem kolodvoru. Zvezo z inozemstvom so imeli vstaši preko Finske. Od tam se ni odpejal od ponedeljka noben vlak, izvzemši enega z invalidi, kateri se je 15. t. m. pripeljal v Torneo. V Petrogradu so vstaši pobrali orožnikom, ki so ta vlak spremljali, orožje. Ti so tudi poročali, da so vstaši izpustili jetnike iz ječ. Očividno poroča, da so se bili najkrvavejši boji v nedeljo. Vladne čete, katere so tvorile strelske črte, so obstreljevale Kazansko katedralo. Tudi še v ponedeljek so bile vse ceste in nabrežja Neve polna vstašev, katerim so poslanci dume, ki so se vozili v avtomobilih, govorili in jim brali oklic izvršilnega odbora. Oborožene ljudske množice, mej njimi clo žene in dečki z revolverji, so napolnili vsa predmestja. Več gardnih polkov je v ponedeljek jutraj izjavilo, da pristopijo narodu. Ubili so nekaj častnikov. Še drugi polki so se jim pridružili. Glavni stan topničarjev so premagali in poveljnika ubili. Vzeli so tudi Petrov Pavlovski; tam se sedaj nahaja glavni stari revolucionarjev glavni sil. Zapore so odprli. O izidu cele revolucije se ne da sedaj še nič gotovega poročati, kajti vsa poročila o njej prihajajo le preko Angleške, katera je preobrat z zadovoljstvom pozdravila, kajti izvršilni odbor dume je za nadaljevanje vojske, večina ljudstva pa za mir, in nič se še ne vé, kaj se zgodi, ko vojaštvo na bojnih črtah izve, za kaj se prav za prav gre, in le težko bi bilo verjeti, da se isto sprizajni s sklepom izvršilnega odbora, nadaljevati vojsko do skrajnosti. Že se slišijo, kakor poroča „Vossische Ztg.“ 19. t. m., glasovi o protirevoluciji. V okrajih Kursk, Poltava in Orel imelo je kmetstvo ljudstvo v vaseh obhode, ob katerih je pelo carsko himno in klicalo caru slava. Guvernerji Kaluge, Poltave, Gerčakova, kakor tudi Besarabije so se izjavili, da se ne podvržejo novi vladi. V Petrograd so došla izvanredno grozeča poročila iz Turkestana. Tamošnji generalni guverner Kuropatkin baje v svojem, v imenu tamošnjih čet in ljudstva ni priznal nove vlade. Nadalje se trdi, da je poveljnik Dünaburga, gen. poročnik Lwow, odpovedal vladi pokorščino. Isto je nameraval storiti trdnjavski poveljnik Sebastopola, pa so ga ujeli. Amerikanski časnikar je izjavil, da je slišal, da je v Rusiji vže započela socijalno-demokratska protirevolucija, da pa ne vé, je li ista ukoreninjena mej ljudstvom in če ima kak pomen.

„Corriere della sera“ poroča 19. t. m. iz Petrograda: Po zadnjih poročilih približuje se revolucija čedalje bolj anarhistično-socialističnemu smotru in se nagiblje k republiki. Zavzemala se ne bo več za nadaljevanje vojske, temveč za demokratizacijo Rusije. — Iz Kopenhagena se javlja 19. t. m.: Petrograjski delavci so z provizoričnem izvršilnim odborom nezadovoljni, ker se boje, da so Miľukov in tovariši za nadaljevanje vojske. Rusko delavstvo zahteva, da se vojska konča in razširjajo po celi Rusiji oklice v tem smislu. Ako bo trajalo pomanjkanje in lakota nadalje, uprizore organizirani delavci novo revolucijo. Mej delavstvom vlada razburjenje. Petrograjske delavske organizacije stopile so v stik z organizacijami po deželi in skušajo ustanoviti enotno vodstvo vseh ruskih delavcev. — Kopenhagen 19. t. m. Zadnja poročila iz Petrograda javljajo, da se preobrat ne bo tako gladko izvršil, kakor si ga od angleške strani predstavljajo. Car s svojim mu izsiljenim odstopom baje še ni izrekel zadnje besede. Veliki knez Mihael je s svojim oklicem o ljudskem glasovanju, s katerim hoče sedanje stanje podaljšati, da zadobi časa za carsko družino, ravnal popolnoma sporazumno s carjem. Na vsak način pa čakajo Rusijo še težki notranji boji. — Z bojišč na ruskih bojnih črtah ni nič važnega poročati.

Srebrni kovinski denar se pri davčnem uradu zamenjuje. Sedaj je čas, da se sleherni znebi tega denarja, kdor ga je spravljaj in skrival, kajti v blagajnah bo bolj na varnem, kakor doma v vrečah in posodah.

Deželni predsednik Henrik grof Attems na Dolenjskem.

Gospod deželni predsednik grof Attems je dospel v četrtek 15. marca dopoldne z vlakom v Novo mesto ter obiskal c. kr. vladnega svetnika g. barona Rechbacha. Popoldne ob pol dveh pa je počastil grof Attems hišo „Stemburjevo“ v spremstvu g. okrajnega glavarja barona Rechbacha in milostljivega g. prošta dr. Seb. Elberta ter obiskal župana in deželnega poslanca gosp. Jos. Zurca v njegovem stanovanju. Gospod poslanec mora namreč še vedno ostati v sobi zaradi bolezni. Gospod dež. predsednik se je ljubeznjivo razgovarjal z bolnikom ter mu želel boljšega zdravja. Visoki gost pa je počastil tudi županovo g. soprogo z vljudnimi besedami. Od tukaj se je odpeljal grof Attems v omenjenem častnem spremstvu v Toplice, kjer so ga na trgu sprejeli z navdušenim pozdravom preblagorodni gospod gozdarski svetnik pl. Žhuber, vojaški višji zdravnik in poveljnik tamošnjih vojaških bolnišnic gosp. dr. Konwalinka, preč. g. župnik, g. župan s šestimi odborniki, šolska mladina s svojim učiteljstvom in drugo občinstvo. Deželni predsednik si je ogledal zdravilišče, kopalnišče, vojaške bolnišnice, župno cerkev in šolo. Na to se je zopet vrnil z večernim vlakom v Ljubljano. Topličanjem se je visoki gost zelo prikupil s svojo izredno ljubeznjivostjo in prijaznostjo.

Zopet smo imeli priliko, spoznati svojega deželnega predsednika, kot moža, ki zasluži naše globoko spoštovanje, udanost in hvaležnost. Sponosom se lahko smatramo kot otroci predobrega, skrbnega očeta, ki ga je poslala božja Previdnost svojemu ljudstvu. Laskavo si čestitamo tudi Dolenjci, da imamo na krmilu moža, ki se zanima tudi za naše dolenske potrebe in pomaga takoj, kjer je treba. Ko je došel 8. maja leta 1916 grof Attems v Ljubljano ter prevzel predsedništvo kranjske dežele, smo ga tudi Dolenjci prisrčno pozdravljali ter stavili v njega vse nade in vse zupanje, popolnoma utrjeni, da se bode z očetovsko naklonjenostjo in skrbjo oziral tudi na naše dolenske razmere v blagor lep Dolenjski in v splošno korist njenemu ljudstvu, ki je vsikdar globoko udano cesarju in njegovim deželnim namestnikom. In naše takratno pričakovanje se je blagodejno udeležilo. Grof Attems je v resnici plemenit deželni predsednik, pravičen, ljudomil in najboljši naš deželni oče. Naj ga Vsemogočni ohrani mnogo let ljudstvu, ki ga ljubi in mu je zvesto udano!

Domače in tuje novice.

Odlikovanje. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, je v svoji seji dne 12. t. m. imenoval družbenega ravnatelja Gustava Pirca za družbenega generalnega ravnatelja v priznanje njegovih zaslug za kranjsko kmetijstvo vobče, in prav posebej za njegove zasluge v procvit in gmotni prospek c. kr. kmetijske družbe kranjske. Istočasno je glavni odbor uredil službeno razmerje generalnega ravnatelja Gustava Pirca pri c. kr. kmetijski družbi kranjski po načinu, ki velja za državne uradnike IV. činovnega razreda.

Poročil se je v Novem mestu, dne 17. t. m., g. dr. Alojzij Gregorin, c. kr. okr. komisar v Novem mestu, z gospodično Eleonoro Smola, doma iz ugledne novomeške rodovine g. graščaka in kavarnarja Rudolfa Smola. Poročil ju je mil. gospod prošt dr. Seb. Elbert v proštijški kapelici. Bilo srečno!

Novomeškim novoporočencem želimo obilo sreče, zadovoljstva in božjega blagoslova ter jim kličemo iz bojnega polja gorostasni „Živijo!“ novomeški fantje, ki služimo pri c. in kr. pešpolku cesarjevič št. 17.

Umrl je 22. marca v bolnišnici Usm. bratov v Kandiji g. Kramaršič, revizor Zadr. zveze. Pogreb 24. marca ob 3. uri.

Umrla je v Ljubljani, dne 17. t. m. gospa Ivana Pajnič, vdova po c. kr. fin. straže viš. komisarju. Velik del svoje 84 letne dobe je preživela v Novem mestu, kjer je vzbudila njena smrt splošno sožalje. Življenje ji ni prihranilo nobene bridkosti, ki more zadeti ženo in mater: gospodinske skrbi za vsakdanji obstanek, bolezen in smrt v rodbini. Ali iz lepega soglasja v rodbinskem življenju je vzklik v njej nemajhen optimizem, kateremu se nihče v njeni družbi ni mogel zoperstaviti. Sad bogatih izkušenj življenja pa je bil tisti ubrani mir, ki se včasih dobiva pri starih ženah bistrega razuma in blagega srca. Široki krog njenih znancev je globoko spoštoval to redko ženo, ožji krog prijateljev jo je toplo ljubil; saj nobeden ni pri njej zastoj iskal sveta, ki ga je imelo to vtelešeno materinstvo za vsakogar, v vsakem položaju. Srečen, kedor zapusti za sabo tak spomin!

Prisrčne pozdrave pošiljamo vsem bralcem našega priljubljenega lista „Dol. Novice“, vsem ženam in dekletom in upamo na boljše čase in na veselo svidenje. Bog daj kmalu! Fantje od visoke goriške planjave in s sneženih visočin, kjer čujemo skrbno na straži noč in dan: Poddesetnik Ivan Česenj, Višnja gora; Franc Blažič, Vel. Slatnik pri Novem mestu; Alojzij Medved, Gombišče; Franc Gregorčič, Dol. Kamence pri Novem mestu; Alojzij Kelvišar, Gumberk; Alojzij Ursic, Žužemberk in Josip Želko, Cegelnica pri Rudolfovem.

Za dijaško vojnospominsko ustanovo so nadalje darovali: Novomeški III. red, 50 K; g. Janko Lobe, c. kr. vojni kurat, 20 K; g. Franc Vovko, župnik, Št. Peter, 15 K; vodstvo Marijine dijaške družbe v Novem mestu, 10 kron; g. Franc Vidmar, župnik, Tržišče, 10 K; g. Mihael Zevnik, kaplan, Begunje pri Lescah, 10 K. Skupaj 115 K. Že izkazana darila 395 K 22 h. Skupaj z že izkazanimi darili 510 K 22 h. Bog plačaj! Prosimo nadaljnjih darov.

Za ponesrečene po potresu Krška vas, Čatež itd., so darovali v Šmihelu pri Novem mestu 18. februarja 1917 župljani 61 K 12 h; c. 10 K; nekdo 10 K; skupaj 81 K 12 h. Vsota se je 19. febr. poslala knezošk. ordin. v Ljubljani, ker takrat še ni bil znan pomožni odbor. — Bog plačaj darovalcem in nas varuj šibe potresa!

Naznanilo. C. kr. vojno ministrstvo je v sporazumu s c. kr. ministrstvom za deželno brambo na predlog c. kr. ministrstva za poljedelstvo odredilo, da se planšarji in sirarji, ki jih ni mogoče pogrešati, odvežejo od vojaškega službovanja tudi letos, in sicer za dōbo od 1. maja do 15. oktobra, in so te oprostitve deležne vse vrste starosti. Tozadavna odredba, ki se tiče planšarjev in sirarjev, stoječih sedaj v vojni službi, se bo pozneje izvršila.

Nesreče. Miha Sevšek, posestnik v Prelesju, župnija Dole, si je zlomil desno nogo v goleni. — Franc Strnad, kočarjev sin iz Male vasi, župnija Dobropole, se je obstrlel z dinamitno toko. Odtргalo mu je palec in sredinec ter raztrgalo kazalec leve roke. Ponesrečenca se zdravita v bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

Književnost. Alojzij Res: „Ob Soči“, 2. izdaja. (Trst 1917. Založila knjigarna J. Štoka. 8°, str. 36. Cena 60 vin. Mala knjižica roma v drugič med naše ljudstvo, pomnožena in obogatena z novo črtico „K Adriji“. Vsa slovenska resna kritika je rada priznala delu pomen, ki ga ima kljub skromnemu obsegu. Z gorko, nežno ljubeznijo do domovine pisane črtice so našle toliko prijateljev, da je prvi natisk (3000 izvodov) v komaj treh mesecih pošel, in malo je slovenskih literarnih del, ki bi v tako kratkem času zahtevale drugo izdajo, kakor jo zahteva Resova „Ob Soči.“ Pisatelj je podal v fini obliki občutij in vtiskov utrinke slovenskega trpljenja, ki ga je rodila vojna na našem jugu ob Soči, in tako je postalo delo, iz časa za čas rojeno, dokument naše dobe, ki ga človek vzljubi, vzljubi tembolj, ker govori o njegovem lastnem trpljenju in lastni bolesi, ki se

zrcali in gori s silnejšo močjo v pisateljevi duši. Toda ne-le moralni vspeh, tudi gmotni je povsem razveseljiv: čiste dohodke prve izdaje v znesku 250 K, katerim je priložil založnik iz lastnega še 50 K, je prejela „Posred. za goriške begunce“ v Ljubljani. Da založništvo ustreže vedno novim naročbam, je kljub izrednim razmeram izdalo drugi natisk še v lepši obliki, kot prvi in prepričani smo, da najde Resovo delo ljubezni in odmeva v naši domovini, ki ga zasluži.

Dopisi.

Iz Gradišča pri Št. Jerneju. Malokdaj pride kak dopis iz naše vasi, čeravno se vrsti tudi pri nas veselje z žalostjo. Žalibog, zmaguje pa le bolj slabo, kakor dobro. Zgubili smo že veliko mož in čvrstih mladeničev na bojnem polju. Darovali so svoje življenje za cesarja in domovino do sedaj: Franc Piletič, Jožef Piletič, Franc Krhin, Franc Hudoklin, Franc Jakše, Alojz Saje, Miha Kosmač, Jernej Frkolj in Anton Frkolj. Za njimi žaluje vsa vas. Drugi so zopet ranjeni in se zdravijo po bolnišnicah in veliko jih je, ki še pričakujejo na bojišču slavne zmage in ljubega miru.

Pa še druga bridkost nas je zadela. Našo podružnico sv. Kozma in Damijana so zapustili tudi zvonovi, ki so bili potrjeni za vojno službo. Z zelo žalostnim srcem smo se od njih poslovili. Zadnjikrat so nam zapeli 17. januarja. Marsikdo se je zjokal. Zgodovinske podatke za spomin o naših dveh oddanih zvonovih bodo „Dol. Novice“ gotovo tudi prinesle na drugem mestu, kakor o vseh drugih zvonovih naše velike župnije Št. Jernejske. Dal Bog, da bi naša zvonova veliko pripomogla do zmage in toliko zaželjenega miru. Bog jih naj blagoslovi! Vaščanje pa želimo inprosimo sv. Kozma in sv. Damijana, dabi skoraj dobili nove zvonove in da bi prav kmalu priplul na zemljo angel miru in sprave.

Iz Semiča. Roparji v Semiču? Pretekli teden se je po Semiču bliskovito širila novica, da so imeli pri trgovcu Štefanu Drgancu ponoči od sobote, 10. marca, na nedeljo izreden obisk. Nič hudega sluteč in upajoč na najslajši mir so se zvečer domači podali k počitku. Saj so največji doraščajoči razgrajči, naš cvet, ravno prejšnji dan odrinili v cesarsko službo. — Naenkrat pa ponoči zažvenkečejo gipe v oknu in že plane v sobo neljub gost, ki ga v temi ni bilo mogoče spoznati. Očividno je bilo, da gre za drzen vlom. Zato domači v vsej naglici zbeže iz sobe in čakajo, kaj da pride. Slednjič se eden izmed njih osokoli in gre oborožen podit vlomilca. Ob svitu sveče ga precej razkrinka: bila je srna, ki si je ranjena in preganjana od psov hotela rešiti življenje. Pa prišla je z dežja pod kap. Zakaj svoj nenapovedan obisk ob tako neprilicnem času in strah, ki ga je z njim povzročila, je plačala z življenjem. Marsikdo pa, ki je to čul, si je na tihem želel v tej draginji enakega obiska.

Iz ruskega vjetništva so dospele te dni po večmesečnem presledku od nadporočnika g. Pavla G o l i a na njegove domače tri karte, zadnja celo od 27. januarja 1917, iz Caricina na Volgi in rešile domače velikih skrbij. Nadporočnik g. Golia piše, da je zdrav in da je v veliki brigi za svoje; upa, da dobé poročila in izreka edino željo, da bi se v kratkem videli zdravi in veseli v domovini. Te vrstice naj bodo tudi v uteho onim, ki so že več mescev brez poročil o svojih dragih, vjetih na Ruskem.

Iz laške fronte piše domačin izmed drugih stvari tudi te: „... Naznanjam vsem znancem Dolenjem, da sem še pri življenju, ker je januarja neka lažujiva oseba razbojnala v novomeški okolici, da sem že zmrznul. Toda do sedaj sem bil še med živimi, četudi je zares huda zima in grozno veliko snega. Odkar se zavedam svojih 41 let, ni bilo na Dolenjskem nikoli toliko snega v enem letu, kakor ga tukaj pada. Marsikaterega vojaka je zasul snežni plaz in je mogel pod snegom storiti smrt.

Tudi mene in še osem mojih tovarišev je 13. decembra zasulo, a vendar smo se rešili. Na površju snega pa človek ne zmrzne tako hitro, kakor zrela jabolka. Čudimo se, da zamoremo le toliko prestati mraza in trpljenja. Človek je zares bolj trden, kot železo... — Na to piše o nedovoljenem dopustu, o strogi službi itd. ter sklene: „... Dan se daljša, vojna se nadaljuje, topovi grmijo, strojnice vedno bolj drdrajo, menda bomo izgotovili saj v tem letu, če ne že v par mesecih. Bog nas že enkrat reši!... Srčne pozdrave pošiljam vsem Dolenjcem še živi Franc Taborsky.“

Gospodarstvo.

„Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine“ opozarja, da so bili z ukazom c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 4. marca 1917, št. 7505 prepovedani domači zakoli goveje živine. Ravno tako pa tudi domači zakoli telet. Nihče izmed živinorejcev torej ne sme klati niti goveje živine, niti telet, tudi ne za lastno uporabo, še manj, da bi prodajali meso. Le izjemoma, ako se živina ponesreči ter je nujno potrebno, da se živina zakolje, ker bi sicer poginila (zakol v sili), sme lastnik pobiti lastno govedo, oziroma tele. Vendar pa se morajo tudi taki v sili izvršeni zakoli potom županstev takoj naznaniti pristojnemu okrajnemu glavarstvu. Kdor na nedovoljen način zakolje domače govedo, oziroma tele, ali pa ne naznani zakola v sili, bo kaznovan po politični oblasti prve instance z denarno globo do 5000 kron, oziroma z zaporom do šest mesecev. Ta ukaz c. kr. dež. predsednika za Kranjsko bil je nujno potreben, da se domače živino po možnosti ohrani. Vojaške zahteve po živini bodo čimdalje večje. Živina je po večini mlada in zato je dolžnost vsakega pametnega gospodarja, da skrbi po vseh svojih močeh dejansko, ali pa z podukom, da se domača kranjska živinoreja vsaj kolikor toliko ohrani. Povdarjati je, da ima „Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine“ izključno pravico nakupa ne-le klavne živine, nego tudi plemenske živine na Kranjskem in tozadevno rekvizicijsko pravico z izjemo, da smejo živinorejci s potrdilom domačega županstva plemensko živino za domačo potrebo kupiti. Vsaka kupčija s plemensko živino pa je kaznjiva, povrh pa domači živinorejci splošno kvarno je tudi izvažanje živine iz dežele ter se opozarja prebivalce obmejnih občin, naj vendar ne bodo toliko nespametni, da bi prodajali mešetarjem iz drugih dežel živino, čeprav za nekaj kron dražje, ko bo morala Kranjska vojaštvu in civilnemu prebivalstvu brezpogojno dati predpisano število ter bo vsak posameznik moral dati tudi živino, ki jo nujno rabi, ako druge živine ne bo na razpolago.

Razvedrilo.

Süharobar in bolha. „De si kruota sitnu, tu že zdavnaj vaju; ampak, de si taku čudnu, tejga ne razüimim. Če si zdravu, zekaj siliš u pojstlo, če si pa bounu, zekaj skačeš?“

Učinek pomladnega dežja. Žena prodajalcu: „Glejte, kako so se hlače skrčile, ki sem jih zadnjič kupila za mojega Pepčka. Enkrat samkrat je bil v njih na dežju in sedaj so tako kratke!“ — Prodajalec: „Ja, saj pravim, pomladni dež res čudeže dela, — le enkrat je namočil vašega fantka, pa se je tako potegnili!“

Med „škrjančki“. Ani: „Kaj je lažje: vrček vode ali vrček piva?“ — Vali: „Vrček piva; zato, ker ni nikdar do vrha natočen.“

Časnikarska novica. „Včeraj o polnoči je kolesar Prepeluh ponesrečil, ko je z nekim avtomobilom skupaj trčil. Koló je šlo v kosce, kolesar pa v šestindvajseto leto.“

„Rdeč nos je pa res nekaj dobrega. Kamor pridem, mi dadó dobrega vina!“

Nepremišljeno. Mati hčeri: „Kakor kaže, tvoj zakon ni posebno srečen.“ — Hči: „Zakaj ne?“ — Mati: „Sosedje pravijo, da se že celi teden kregata!“ — Hči: „To je grdo obrekovanje. Saj že štirinajst dni nič ne govoriva!“

Prošnja za milodare za po potresu oškodovanim krajem v krškem okraju.

Dne 29. jan. t. l. je poškodoval strašen potres na Čatežu, v Krškivasi in v okolici nad 500 hiš in gospodarskih poslopij, dalje tudi župni cerkvi in šolski poslopji na Čatežu in v Cerkljah in dve podružnici. Škode je nad 3 milijone kron in beda nepopisna, ker je večina stanovališč le za silo porabna. Zdatna pomoč za te bedne stanovalce je nujno potrebna, ker jim bo šele potem možno sezidati oziroma popraviti si svoja poslopja.

Da se olajša po potresu oškodovanim, se je konstituiral pomožni odbor, ki prosi za milodare za one, ki jih je obiskal ta strašni potres.

Milodari naj se blagovolijo poslati kar naravnost na naslov c. kr. okr. glavarstva v Krškem, ki vodi potresno akcijo.

Pomožni odbor za po potresu oškodovane kraje v političnem okraju Krško, dne 6. marca 1917.

Predsednik: Svetec Pavel, vodja okrajnega glavarstva v Krškem. Odborniki: Ajster Jožef, župan; Gabrič Anton, župnik v Cerkljah; Komočar Martin, župan; Zorko Franc, župnik na Čatežu; Schweiger Franc, dekan v Leskovcu; Golob Ivan, posestnik; Gregorič Franc, posestnik; Kurent Alojzij, župnik; dr. Pfeifer Viljem, c. kr. vladni koncipist; dr. Pučko Jurij, c. kr. notar in Stiasny Ljudevit, c. kr. okr. šol. nadzornik v Krškem.

Kakšne letine smo imeli v adleški župniji v zadnjih 30. letih.

J. Šašel. (Dalje.)

L. 1911. Letina je bila srednja, strni so obrodile prav dobro, posebno še šenica. Tudi prve krme je bilo prav veliko. Ravno tako je obrodil dobro nizki fižol, ki je ušel hudi suši, ki je potem nastopila. Jesenski pridelki pa so bili vsled silne suše večinoma prav slabi, le krompir je obrodil prav dobro. Otave ni bilo skoraj nič, a sadja srednje veliko. Fižola nakolenca je bilo prav malo, ravno tako repe in zelja. Nekateri pa niso imeli tudi nič ne zelja, ne repe. Ravno tako je bilo prav malo korenja in pese, ker vsled silne suše ljudje niso mogli ne opletati, ne okopati teh sadežev. Tudi vinska letina je bila bolj slaba. Grozdje je bilo sicer prav lepo, zdravo in zrelo vsled hude vročine in suše, le malo ga je bilo, ko so bile jagode le bolj drobne in pa, ker je bilo več trt popolnoma praznih, ker so v spomladi gosenice na nekaterih trtah uničile vsa oka. Nekaj pa je bila kriva slabemu pridelku tudi lanska pre-slaba letina in bolezen, vsled česar je trtje opešalo. Ljudje so natrgali sicer dosti več, kakor l. 1910, ali veliko manj od l. 1909. Vino pa je bilo dobro in so ga prodajali na debelo liter po 50 do 56 h.

L. 1912. Letina je bila dobra, za nekatere pridelke celo prav dobra, razun vinstva in pa razun sadja, ki ga ni bilo skoraj nič, ker je v spomladi pozeblo še v cvetju. Lepe so bile strni, le da so precej poglele in bile nekatere tudi močno snetljive. Obilo je obrodil fižol, kakor ni že več let. Prav posebno pa je obrodil krompir, kakor že veliko let ne in katerega so dobili ljudje prav veliko. Bil je tudi nenavadno debel, kakršnega niso pominili stari ljudje, pa ne samo pri nas, ampak tudi drugod, kakor so pisali časopisi. Tako je pisal „Slovenec“, da je tehtal eden krompir v Banji Loki 1 kg 10 dkg, v Št. Vidu nad Ljubljano pa celo 1 1/2 kg. Močno so obrodile tudi buče. Tudi krme so dobili ljudje obilo. Slabo pa je obrodilo večinoma zelje in repa, kakor tudi proso in turšica. Trga-

tev pa je bila v tem letu prav žalostna, ker je bil vinski pridelok prav slab. Ljudje so natrgali prav malo, pa še to grozdje ni bilo ne zdravo, ne zrelo. Tudi v tem letu pa so napadle vinograde prav močno strupena rosa in grozdna plesnoba, pa ne samo pri nas in po vsi Beli Krajini, ampak tudi po drugih avstrijskih kronovinah, kakor so pisali časopisi. Razun teh bolezni pa je bilo že v mesecu septembru, toraj pred trgatvijo, prav neugodno vreme, prav mokro, nenavadno hladno in skoraj ves mesec oblačno, da grozdje ni moglo zoreti. Nekateri so pri nas prav malo natrgali, drugi skoraj nič. Najlepše grozdje pa je imel pisec tega spisa v svojem vinogradu na Preložniku. Grozdje je bilo po večini lepo in zdravo, ker je o pravem času škropil in zadostno, in to štirikrat, a drugi pa le po en-do dvakrat, in žvepljal dva-do trikrat, a drugi le po enkrat, ali nobenkrat. V tem letu se je prav posebno pokazalo, koliko koristi pravočasno in zadostno škropljenje ne samo listja, ampak posebno še grozdja, kakor tudi večkratno žvepljanje.

L. 1913. Letina je bila za večino pridelkov vsled prav obilne moče — četudi smo mislili včasih, da bo vsled preobilnega dežja in moče v tem letu vse segnilo — prav dobra, kakršne pač ni nikdo pričakoval, da ljudje skoraj niso pominili tako dobre letine glede poljskih pridelkov. Slabo je obrodila le prva krma, ker je bila zima prav suha, ravno tako tudi spomlad večinoma suha in mrzla. Tudi rž, ječmen in proso so bolj slabo obrodili. Prav dobro pa je obrodila šenica, turšica, posebno tudi še krompir, kakor tudi korenje, pesa, koleraba, buče in zelje, slabeje pa repa in fižol. Izmed sadja pa je bilo v kljub pozebi še precej jabolok, tudi nekaj hrušek, dosti posebno tepek. Ljudje so naprešali iz jabolok in hrušek precej veliko jabolčnika in hruškovca. Ker so imeli ljudje obilo korenja, pese in repe, da niso mogli porabiti vse samo za prasee, rezali so te pridelke in davali tudi goveji živini. Tudi otave in ajde je bilo obilo. Kako dobro so obrodili nekateri pridelki, kaže nam to-le: Dobila se je koleraba, ki je tehtala 5 1/4 kg, pesa po 3 kg in korenje po 1 1/4 kg. Nekateri posestniki so pridelali v tem letu več, kakor prej marsikaterikrat v dveh letih skupaj. Tudi vinska letina je bila v kljub hudi pozebi dne 13. aprila še precej dobra. Trgati smo začeli okoli 20. septembra, ker smo se bali, da bo začelo grozdje vsled obilnega deževja pokati in gniti. Ljudje so natrgali sploh več, kakor prejšnje leto, nekateri celo še enkrat toliko ali še več, ker so v tem letu veliko bolj pazili na vinograde, kakor pred letom, in so zadostno škropili in žvepljali. Zato so bili toliko bolj veseli vinskega pridelka, četudi je bilo vino bolj slabo, ker so mislili, da vsled hude pozebe trta morda sploh ali ne bo odganjala, ali pa ne rodila. Sploh se je videl v tem letu po silni nesreči, ki nas je zadela vsled hudega mraza 13. aprila, res blagoslov božji na vsi letini, kakršne se nismo nikdar nadejali. (Konec sledi.)

Pridobivajte nam novih naročnikov na „Dol. Novice“!

Loterijske številke.
Gradec, 14. marca 40 61 67 76 37

Listnica uredništva:

Teric. K. M. S. J. K. F. K. M. K. N.: Nerazumljivo, kaj nam pišete. — Zopet sporočamo: Kdor ne podpiše svojega dopisa, ga nikakor ne objavimo, razven, da že dopisnika poznamo iz pisave.

VABILO 129-2-2

na XX. redni občni zbor „Hranilnice in Posojilnice“ za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši v ponedeljek, dne 26. marca 1917 ob 1. uri popoldne v pisarni zadruga s sledečim

dnevni redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva in odobrenje letnih računov.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Nadomestna volitev funkcionarjev.
5. Slučajnosti.

NB. Ako bi ta zbor ob 1. uri ne bil sklepčen, skliče se ob 2. uri drugi občni zbor, ki sklepa veljavno, ne oziraje se na število navzočih zadružnikov. Načelstvo.

V najem se dajo - zemljišča -

v Novem mestu, in sicer njiva (bivša last gosp. Kastelica) za okrajnim glavarstvom (Kapiteljske njive) v izmeri 6653 m² in travniki v Bršlinu za kolodvorom v izmeri 14.226 m². Odda se v najem ločeno ali skupaj. — Ponudbe je poslati Zadrugi zvezi v Ljubljani. 131-2-1

Hiša na prodaj

v Novem mestu št. 100. Več se izve ravnotam v prvem nadstropju. 109-0-4

Kupi se posestvo z gozdom ali tudi sam gozd

z odraslim ali srednje odraslim drevjem. Posestva z gozdom in vinogradom, ležeča ob cesti in ob vodi, imajo prednost. — Pismene ponudbe z navedbo kraja, obsega in cene, kakor tudi pri kakšnem najbližjem kolodvoru se nahajajo, naj se pošljejo s znakom 15 vin. na upravnistvo „Dol. Novic“.

Brez posebnega obvestila.

Žalostnim srcem javljamo vsem sorodnikom in znancem tužno vest, da je naša ljuba mati, gospa

Ivana Pajnič

vdova po c. kr. višjem komisarju finančne straže

danes dopoldne v 85. letu svoje starosti, po sprejemu svetotajstev za umirajoče, udano v Bogu umrla.

Pogreb vršil se bode v ponedeljek 19. marca 1917 ob 4. uri popoldne od hiše žalosti, Sodna ulica št. 13, na pokopališče Sv. Križa.

V LJUBLJANI, dne 17. marca 1917.

Antonija Pajnič, zasebnica, hči. — Dr. Edvard Pajnič, c. kr. državni pravdnik, sin. — Ema Pajnič roj. Pleško, sinaha. — Marko Pajnič in Pavel Pajnič, vnuka.